

SLUTEVALUERING AF LDP 2007-2013

MINIÅRSMØDE 5. MAJ 2017

OVERBLIK

- Baggrund , opbygning & metode
- Resultater og konklusioner for akse 3 & 4
- Administration og annulleringer

BAGGRUND,
OPBYGNING OG
METODE

BAGGRUND & OPDRAG

EVALUERINGEN BYGGER VIDERE PÅ MIDTVEJSEVALUERINGEN

1

PROGRAM-, AKSE- OG ORDNINGSNIVEAU

- En vurdering af det overordnede program, programmets akser og programmets foranstaltninger ifht evalueringskriterierne:
  - Relevans,
  - Effektivitet og opfyldelse af de politiske målsætninger,
  - Omkostningseffektivitet,
  - Resultater i forhold til programmets bidrag til ændringer i programområdet,
  - Faktorer, der har bidraget til eller modvirket målopfyldelsen,
  - "lessons learned" for den fremtidige indsats og design af initiativer.

2

FOKUS PÅ VIDEREFØRTE STØTTEORDNINGER

- En uddybende analyse af en række støtteordninger, der er videreført i den nye programperiode.

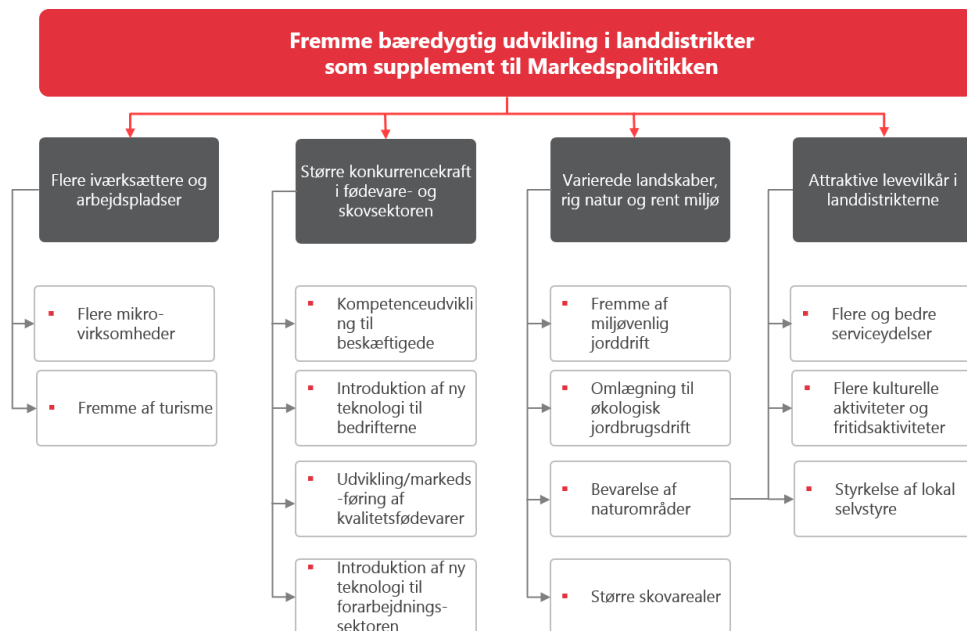
3

TRE TVÆRGÅENDE TEMAER

- Omfang af dødvægtstab og vurdering af årsager til et lavt/højt dødvægtstab,
- Gennemførelsesprocenter - analyse af årsager til en lav gennemførelsesprocent for projekter, der har opnået tilsagn om støtte under en ordning,
- Kvælstof-virkemidler – analyse af effekt og omkostningseffektivitet af ordninger, der har en kvælstofreducerende effekt.

2007 – 2013 LDP'S OPBYGNING

Gennemgik en større programjustering i 2009 grundet Sundhedstjek og Grøn Vækst. Det betød flere EU-midler (27%) og markant flere støtteordninger for akse 1 og 2.

INDSIGT I TILSAGNSMODTAGERNES BRUG OG OPLEVELSE AF LDP & 3 TEMAER

RESULTATER OG
KONKLUSIONER

RELEVANS & NYTTE

Understøtter programmets målsætninger og landdistrikternes behov

Nye arbejdspladser: spejler behovet for at skabe og fastholde jobs og stimulere den erhvervsmæssige dynamik. Ordningen retter sig også mod forbedringer af serviceforanstaltninger, som kan gøre det nemmere at drive virksomhed og rekruttere og fastholde medarbejdere.

	Relevant	Attraktiv
I høj grad	44 % (120)	43 % (118)
I nogen grad	43 % (116)	43 % (118)
I ringe grad	6 % (16)	6 % (16)
Slet ikke	1 % (4)	1 % (4)
Ved ikke	6 % (16)	6 % (16)
Total	100 % (272)	100 % (272)

Attraktive levevilkår relevant i lyset af landdistrikternes problembillede og udviklingen. Mobiliserer en overbevisende portefølje af både nytænkende og mere traditionelle projekter, som forholder sig klart til behovene lokalt.

	Relevant	Attraktiv
I høj grad	69 % (232)	59 % (199)
I nogen grad	23 % (76)	30 % (99)
I ringe grad	0 % (1)	2 % (7)
Slet ikke	1 % (3)	1 % (4)
Ved ikke	7 % (23)	8 % (26)
Total	100 % (335)	100 % (335)

Børn og Unge: 2007 - 2011. Meget relevant set i lyset af de demografiske udviklingsudfordringer i landdistrikterne og ifht udvikling i service- og kulturudbuddet for målgruppen. Den har været med til at skabe, udvikle og fastholde attraktive tilbud for og sammen med børn og unge..

	Relevant	Attraktiv
I høj grad	76 % (19)	76 % (19)
I nogen grad	24 % (6)	24 % (6)
I ringe grad	0 % (0)	0 % (0)
Slet ikke	0 % (0)	0 % (0)
Ved ikke	0 % (0)	0 % (0)
Total	100 % (25)	100 % (25)

MÅLOPFYLDELSE AKSE 3 & 4

Høj teknisk og økonomisk målopfyldelse. Fuld hjemtagning af EU midlerne (99,1%) på programniveau

■ Stor **teknisk målopfyldelse**

- 4.978 tilsagn mod planlagt 3.142 (158%)
  - Attraktive levevilkår 155% (3057/1975),
  - Nye arbejdspladser 136% (1409/1138),
  - Børn & unge 1118% (321/27)
  - Samarbejdsprojekter 110% (55/50)

■ Den **økonomiske målopfyldelse** er høj: mim. 80% samlet for akse 3&4

- Attraktive levevilkår (87,5%), udbetalt 393 mio. kr.
- Nye arbejdspladser (112%), udbetalt 206,4 mio. kr.
- Børn & Unge (40%),
- Samarbejdsprojekter (158%)

EFFEKTER – ATTRAKTIVE LEVEVILKÅR

Multifunktionalitet, synergi, lokal sammenhængskraft

■ Arbejder konstruktivt med 'multifunktionalitet'

- ☐ = væsentlig innovativ kapacitet
- ☐ = økonomisk rationel udnyttelse af fx faciliteter
- ☐ = gunstige sociale symbioser og samarbejder
- ☐ = tværgående samspil mellem alders og interessegrupper
- ☐ = kommer en stor befolkningsgruppe til gavn

■ Løftestang for anden projektf finansiering - private fonde, kommunerne og andre statslige og regionale ordninger

■ Mobilisering

- ☐ af befolkningen => lære hinanden bedre at kende lokalt
- ☐ flere frivillige
- ☐ nye organisationer ind i samarbejdet?? Udtryk for, at landdistrikternes netværk og foreningsliv allerede er engageret tæt ind i udviklingsarbejdet?

Sammenhængskraft, Projektet har betydet...	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke	Ved ikke/ikk e relevant	Total
at lokale organisationer, som ikke tidligere har arbejdet sammen, nu arbejder sammen	16 % (42)	37 % (94)	14 % (35)	11 % (27)	22 % (57)	100 % (255)
aktivering af flere frivillige	45 % (115)	36 % (92)	10 % (26)	2 % (6)	6 % (16)	100 % (255)
at folk i lokalområdet har lært hinanden bedre at kende	40 % (103)	42 % (108)	8 % (20)	2 % (6)	7 % (18)	100 % (255)

Innovation , I hvilket omfang er projektet	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	Slet ikke	Ved ikke	Total
nyt for ansøger (virksomhed/organisation)?	50 % (167)	38 % (126)	6 % (20)	4 % (12)	3 % (10)	100 % (335)
nyt for lokalområdet, som det implementeres i?	48 % (161)	44 % (146)	4 % (15)	2 % (6)	2 % (7)	100 % (335)
nyt i det hele taget (koncept/ide ikke set før)?	21 % (71)	39 % (129)	23 % (78)	10 % (35)	7 % (22)	100 % (335)
har støtten betydet, at nyhedsværdien er større, end den ellers ville have været?	44 % (149)	38 % (128)	8 % (26)	1 % (4)	8 % (28)	100 % (335)

EFFEKTER – NYE ARBEJDSPLADSER

Nye arbejdspladser, fastholdelse af jobs

■ Beskæftigelseseffekt:

- ☐ Et samlet skøn for **nettoeffekten er 366 jobs**
- ☐ Målsætningen i LDP 2007-2013 (344 private sektor)
- ☐ Medregnes alle jobs, inkl. de jobs som sandsynligvis også ville være skabt uden støtten, er estimeret **561 jobs** (Brutto)
- ☐ Effekten er bedre i støttede virksomheder end i ikke-støttede
- ☐ Andre virksomhedstyper end private skaber jobs - effekten er usikker
- ☐ Den afledt beskæftigelse, ca. 50%, er ikke nødvendigvis er lokal

■ Fastholdelse:

- ☐ Svært ved at vurdere fastholdelsesdimensionen – svært at skelne mellem nye og fastholdte jobs
- ☐ Bidrager til fastholde jobs hos samarbejdspartnere og leverandører
- ☐ I beregningerne indgår skabte og fastholdte jobs i de private virksomheder.
- ☐ Serviceorienterede projekter lykkes direkte/indirekte med at bevare jobs i kommunale/private serviceinstitutioner – begge ordninger – ikke med i beregningen

	Brutto beskæftigelse	Netto beskæftigelse
Private virksomheder	157	88
Hel- og halvoftentlige organisationer, foreninger m.v.	69	39
Erhvervsnetværk	71	40
Turismenetværk, branding m.v.	137	77
Direkte beskæftigelse i alt	434	244
Afledt beskæftigelse	217	122
Beskæftigelse i alt	651	366

■ Øvrige effekter:

Projektaktørerne mener, at deres aktiviteter ikke blot er med til at skabe arbejdspladser, men også **bidrager til at fastholde befolkningen og tiltrække nye indbyggere.**

EFFEKTER PÅ TVÆRS AF ATTRAKTIVE LEVEVILKÅR OG NYE ARBEJDSPLADSER

1. Bidraget positivt til **fremme levestandarden** i landdistrikterne, herunder fastholdelse og udvikling af service, udnyttelse af lokale ressourcer og styrkelse af kvalitet og attraktivitet. I landdistrikterne ses udvikling oftest i et helhedsperspektiv, og der er stor opmærksomhed på synergier og sideeffekter.
2. Mobiliserer en overbevisende portefølje af **nytænkende og mere traditionelle projekter**, som forholder sig klart til behovene lokalt
3. LAG-koordinatorerne og –bestyrelsesmedlemmerne er **vigtige personer** ifht at sætte ting i gang i landdistrikterne
4. Projektaktørerne anerkender meget dem modtagne **hjælp og inspiration** i forberedelses- og implementeringsfasen
5. **Leader-metoden** har haft afsmittende effekter for projektportefølje og projekt-kvaliteten
6. Aktørerne tilskriver hovedsageligt **ideer og handlekraft** til egen organisation☺

EFFEKTER – BØRN OG UNGE

Attraktiv ordning - meget de samme ansøgere

- Børn og Unge ordningen har i den tid, hvor den har fungeret, ledt til igangsættelse af relativt mange projekter
- Indhold er overbevisende i forhold til ordningens formål og målgruppens behov
- Stor fornyelse og kreativitet, og de giver udtryk for muligheder for at bidrage til en god sammenhængskraft med de landdistrikter, hvori de realiseres
- Efter projektaktørernes mening kommer man i mål med projekterne og leverer de ønskede effekter
- Indsatser og aktiviteter fra denne ordning kan i stor udstrækning støttes under Attraktive levevilkår

DØDVÆGTSTAB FOR AKSE 3

Dødvægt er de tilskudsmidler, som ikke isoleret set bidrager til at fremme det støttede, men i stedet overkompenserer modtageren i forhold til, hvad der vil være privatøkonomisk rentabelt.

- Evalueringen viser, at landdistriktsprogrammet har et samlet dødvægtstab på **22%** svarende til **781,5 mio. kr.**, når der tages højde, at nogle projekter er blevet fremskyndet som følge af landdistriktsprogrammet.
  - På aksenniveau adskiller dødvægtstabet sig ikke væsentligt, da akserne har et dødvægtstab mellem 18-23 % efter fremskyndelse.
    - Akse 1 (23%) er dødvægtstab på 382 mio. kr.,
    - Akse 2 (18%) er det på 241 mio. kr.
    - **Akse 3 (22%) er dødvægtstab på 158,5 mio. kr.**
  - OBS på at kvalitet ikke indgår i modellen
- **Attraktive levevilkår:**
    - 24% => 17% (80 mio. kr.)
  - **Nye arbejdspladser:**
    - 38% => 32% (73 mio. kr.)
  - **Børn og Unge:**
    - 23% => 21% (5,5 mio. kr.)

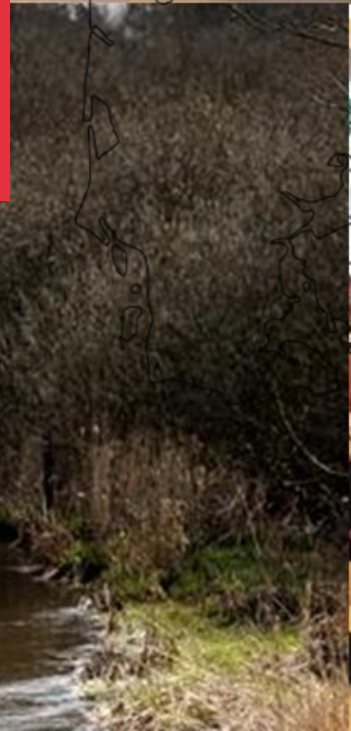
LEADER - AKSEN

Styrker og svagheder

- LAG'erne har fungeret **stabilt og operationelt funktionsdueligt** gennem hele perioden med et forventeligt niveau af personaleudskiftninger m.v.
  - LAG'erne er en vigtig og anerkendt del af en **lokal institutionel udviklingsinfrastruktur**
  - Tilstrækkelig stor og kvalitativt tilfredsstillende **projektportefølje** - demonstreret, at de er i stand til at fremme projekter, hvor der er lokale potentialer og ressourcer
  - **Tillidsfuldt samarbejde** mellem LAG'erne og Netværkscentret. Tilfredshed med den kollegiale vejledning og inspiration samt styrkelsen af netværksarbejde
  - LAG-koordinatorer og -formænd mener, at den lokale forankring og LEADER-metoden reelt leder til en **merværdi i form af styrket samarbejde, flere og bedre projekter og større engagement.**
  - **Lokale projektscreening og medudvikling** => mere effektiv sagsbehandling, end det ville være sandsynligt i en central procedure
  - Gennem **spredning af viden** om projekterne bidrager LAG'erne til at styrke landdistrikternes positive image
- Problemer i NAER med at skabe grundlag, etablere **driftssikre systemer** og **opbygge kompetencer** og procedurer forplanter sig negativt ned til LAG'erne.
  - Bruger meget tid på at håndtere **følgevirksomheder** af forsinkelser og fejl.
  - Oplever, at man **lokalt står på mål** for noget, som de reelt ikke har mulighed for at agere på.
  - LEADER-AKSEN fremstår i nogen grad som **afkoblet og isoleret** fra andre lokale og regionale erhvervs- og udviklingsfremmesystemer og fra kommunernes planlægning. LAG'erne søger selv at skabe relevante koblinger. Evt. mistes noget additionel værdi

ADMINISTRATION OG ANNULLERINGER

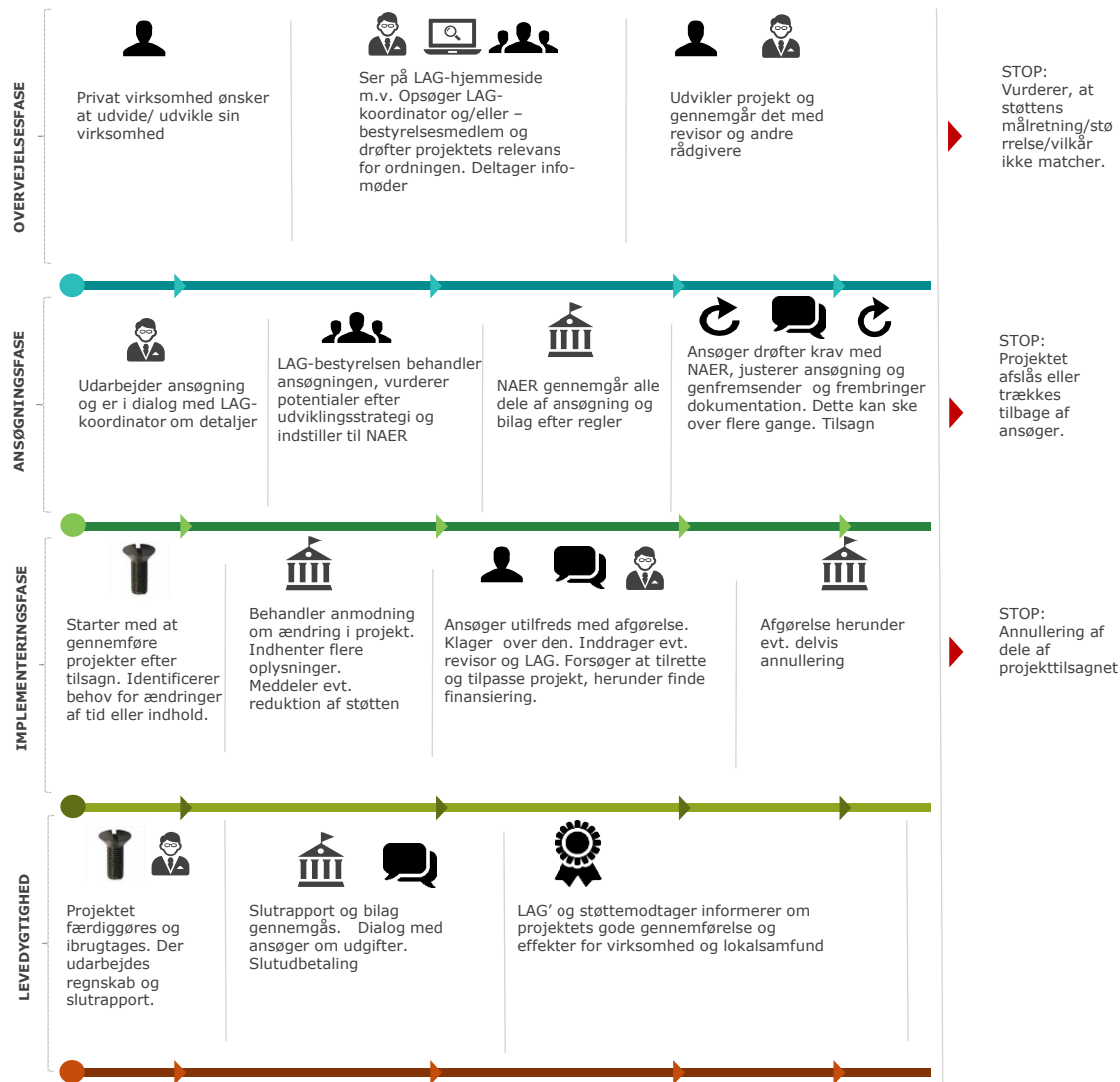

ADMINISTRATIONEN OPLEVES SOM TUNG OG BUREAUKRATISK

- Programmet administreres i henhold til Kommissionens krav
- Opleves at administrationen er blevet lovlig tung og bureaukratisk, især hvad angår udbetalinger.
- Gælder for alle akser, i særlig grad for akse 3
- Akse 2 tilskudsmodtagere er de mest tilfredse
- Generelt tilfredshed med personlige vejledning mens det skriftlige materiale (især vejledninger) opleves som svære og lange

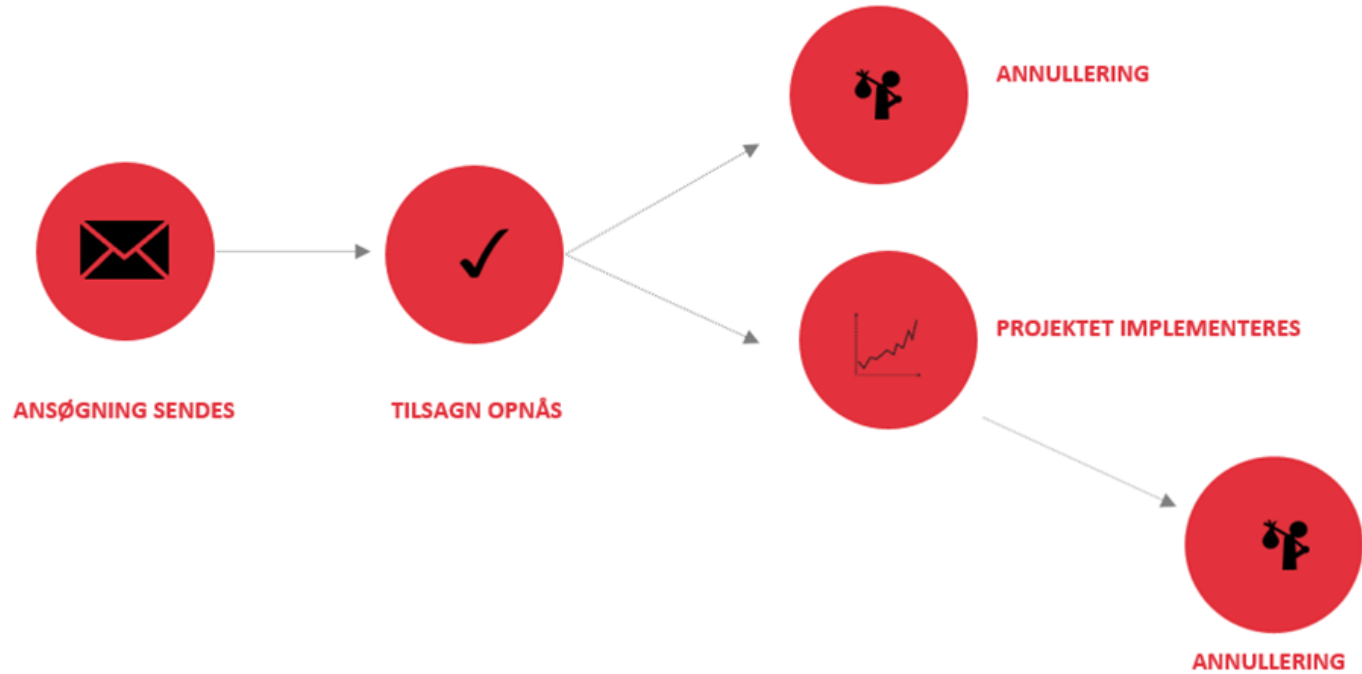
■ Specifikt for akse 3:

- finder ordningernes administration alt for kompliceret, bureaukratisk og tidskrævende
- både i ansøgningsprocessen og i forbindelse med implementering og afslutning.
- kritiserer sagsbehandlingen for at være uigennemsigtig og finder det utilfredsstillende, at regler ændres undervejs og med tilbagevirkende kraft.
- fremhæver også problemerne med med- og mellemfinansiering som alvorlige.
- en ganske stor andel erklærer, at de ikke agter at søge ordningen igen af disse årsager.

GENNEMFØRELSESPROCENT

To processer

GENNEMFØRELSESPROCENTER

Tema i evalueringen

- Der er sket annulleringer for **i alt 1269 mio.kr.** i hele programperioden 2007 - 2013.
- Over en tredjedel er gennemført under **akse 1**, hvor der i alt er sket annulleringer for 483 mio. kr. svarende til en annulleringsgrad på 23 pct.
- For **akse 2** beløber det sig til 455 mio. kr., hvilket svarer til en annulleringsgrad på 19 pct.,
- **Annulleringsgraden er på 16 pct. for akse 3 svarende til 202 mio. kr.**
- **Den laveste annulleringsgrad kan henføres til akse 4 på 5 pct. svarende til 3 mio. kr.**

■ Årsager til annulleringer er:

- ☐ Lang sagsbehandlingstid – nye planer/muligheder – annullere lige efter et tilsagn er givet
  - ☐ Opdager under vejs i implementeringen at krav/regler enten ikke er forstået eller ændrer sig = > annullere
  - ☐ Annullering på grund af ophør af jordbrugsdriften
  - ☐ Annullering sker fra NAER fx efter kontrol, specielt på grund af manglende overholdelse af krav eller manglende gennemførelse af aktiviteter
-
- Der er givet **nye tilsagn for det annullerede beløb** hvorfor annulleringerne samlet set ikke har 'hæmmet' hjemtagningen.

EPINION AARHUS

Hack Kampmanns Plads 1-3
8000 Aarhus C , Denmark
T: +45 87 30 95 00
E: aarhus@epinion.dk

---

www.epinionglobal.com

EPINION KØBENHAVN

Ryesgade 3F
2200 Copenhagen N, Denmark
T: +45 87 30 95 00
E: copenhagen@epinion.dk